

Yliopistojen aikuiskoulutusverkoston näkemykset ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen käynnistysvaiheen ydinkysymyksistä

1. Asiantuntijatehtävissä toimiville tulee turvata mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen yliopistojen aikuiskoulutusta hyödyntämällä.

Väestön koulutustaso nousee ja työpaikkoja syntyy korkean osaamisen tehtäviin. Työelämän tarpeet ja alueellinen saavutettavuus täytyy ottaa huomioon yliopistojen ja koko koulutustarjonnan suunnittelussa. Koulutuksen reagoitiherkkyttä tulee parantaa. Tulevaisuudesta nähtyyn työvoiman kysyntään tulee kyetä mukautumaan.

Taloudellisten toimintaedellytysten kaventuminen on johtanut siihen, että yliopistoilla ei ole mahdollisuuksia tarjota täydennyskoulutusta laaja-alaisesti työelämän asiantuntija-ammattilaisten eri ryhmille. Akateemisesti koulutettu henkilö ei voi opiskella tarpeisiinsa nähden parhaissa koulutusmuodoissa eikä tehdä perusteltuja päätöksiä siitä, missä opiskella.

Täydennyskoulutus tulee ottaa aidoksi osaksi korkeakouluopintojen järjestelmää. Kolmanteen sykliin tarvitaan tieteellisten jatko-opintojen rinnalle tieteellis-ammattilliset erikoistumisopinnot, joiden rahoitus kytkettäisiin yliopistojen tulohajaukseen. Näin mahdollistetaan koulutustarjonnan tarvittava laajentuminen ja systemaattinen koulutusjärjestelmän kehittäminen eri koulutustarpeita vastaavaksi.

Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto pitää ehdottoman tärkeänä, että korkeakoulutettujen täydennys- ja lisäkoulutusta voidaan suorittaa myös oppisopimustyyppisenä koulutuksena. Näemme oppisopimustyyppisen koulutuksen kehittämisen yhtenä toimenpiteenä, joka osaltaan vastaa haasteeseen aikuiskoulutuksen tarjonnan suuntaamisesta väestön ikä- ja koulutus rakenne, työelämän tarpeet sekä alueellinen saavutettavuus huomioon ottaen.

2. Yliopistollista aikuiskoulutusta ja siihen perustuvia alueellisia kehittämishankkeita tulee kehittää yhtenä yliopistojen perustehtävänä.

Yliopistollinen täydennyskoulutus ja avoin yliopisto ovat tutkimusperustaisia osaamispalveluja, jotka kuuluvat osaksi yliopistoja. Aikuiskoulutuksella on myös osavastuu yliopistojen sivistystehtävästä, joka on tutkimus-, opetus-, ja yhteiskunnallisen vuorovaikutustehtävien rinnalla edelleen tärkeä.

Innovaatioympäristöjen toiminnassa yliopistoilla on tärkeä roolinsa. Jotta varmistetaan innovaatioympäristöjen toimivuus ja uusiutumiskyky, tulee muun muassa vahvistaa osaamisperustaa, tutkimustulosten hyödyntämistä ja kaupallistamista sekä taata toiminnolle riittävät taloudelliset edellytykset.

Yksi keskeisistä ongelmista on tieteellisen tutkimuksen tulosten riittämätön välittyminen työelämään ja muuhun yhteiskuntaan. Yliopistojen aikuiskoulutusverkoston arvion mukaan koulutusta ja erilaisia osaamisen kehittämisen sovelluksia tulisi yhä tehokkaammin hyödyntää tutkimushankkeiden työelämärelevanssin parantamiseksi. Tutkimuksen hyötyjä kansalaisille, työelämälle

ja yhteiskunnalle voidaan tehokkaasti ja monipuolisesti toteuttaa täydennyskoulutuksen kautta.

Teknologisten innovaatioiden rinnalla tarvitaan määrätietoista panostamista sosiaalisten innovaatioiden tuottamiseen ja tuotteistamiseen. Julkisten ja yksityisten toimijoiden kumppanuuksia tulee vahvistaa. Henkisten voimavarojen jatkuva kehittäminen varmistaa korkeatasoisen osaamisen myös tulevaisuudessa.

Yliopistojen tulosohejausjärjestelmää tulee kehittää niin, että järjestelmä huomioi myös aikuiskoulutuksen eli täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen. Uudistettaessa yliopistojen tulosohejauksen mittaristoja ja laskennallista mallia esitämme, että uudistuksella tuetaan myös täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen kehittämistä. Määrällisten tulosohejausmittarien rinnalle tulee luoda myös sisällölliset mittarit.

3. Yliopistojen aikuiskoulutuksen tarjonta tulee varmistaa riittävän toiminnallisin ja rahoituksellisin uudistuksin.

Koulutusjärjestelmän kannalta toimivan kokonaisratkaisun aikaansaamiseksi on olennaista ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin sen toteuttamiseksi, että yliopistojen täydennyskoulutuksen tarjonta varmistetaan riittävän toiminnallisin ja rahoituksellisin uudistuksin. Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto pitää tärkeänä, että väestö- ja koulutusrakenteen muutokset ja työelämän osaamistarpeet vaikuttavat aikuiskoulutuksen julkisen rahoituksen kohdentamiseen. Rahoitusedellytyksiä tulee kehittää niin, että akateemisesti koulutetuilla on todellinen mahdollisuus hyödyntää yliopistojen tiedontuotantoa.

Yliopistojen tutkintojen ja akateemisten ammattien erityisluonteen tulisi olla lähtökohdana tarkasteltaessa yliopistojen tieteellis-ammattillista täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutuksen asemaa yliopisto-opintojen koulutustarjonnan kokonaisuudessa tulee vahvistaa myös selkiyttämällä tutkintokoulutuksen ja muiden koulutusmuotojen rooleja.

Osa ylempään korkeakoulututkintoon tai ammatti- ja erikoisammattitutkintoon johtavaan koulutukseen osallistuvista käyttää koulutusta käytännössä täydennyskoulutuksena vailla henkilökohtaista tavoitetta suorittaa tutkinto. Laadukkaan lisä- ja täydennyskoulutuksen puute tai sen maksullisuus johtaa tutkintotavoitteisen koulutuksen käyttämiseen täydennyskoulutuksena, joka tilastoissa näyttäytyy myös pitkinä opiskeluaikoina ja keskeyttämisinä. Moninkertaista koulutusta voidaan vähentää ohjaamalla osaamisensa päivittäjiä tutkintokoulutuksen sijasta heille soveltuviin erikoistumisopintoihin ja täydennyskoulutukseen.

4. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen tulee perustua osaamislähtöiseen ajatteluun, kannustaa osallistumiseen ja muodostaa kokonaisuus, joka ottaa huomioon eri opiskelijaryhmät, opintotavoitteet sekä opiskelumuodot

Verkostomme pitää erittäin tärkeänä sitä, että maahamme muodostetaan kansallinen osaamisen viitekehys. Sen on syytä kattaa tutkintokoulutuksen lisäksi myös

aikuiskoulutuksen pätevoittävät ohjelmat. Osaamis- ja asiakaslähtöisyydellä voidaan parantaa koulutuksen joustavuutta ja reagoitiherkkyttä. Viitekehyksen valmisteluun tarvitaan kaikkia koulutuksen osapuolia (mm. opiskelijoita, koulutuksen järjestäjiä, järjestelmätason ohjaamisesta vastaavia).

Aiemmin opitun tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä tulee kehittää siten, että myös aikuisopiskelija voi niistä hyötyä. Tiede- ja teknologianeuvosto on todennut, että ”Suomen korkeakoulututkintojen järjestelmä ei tarjoa riittävästi joustavuutta eikä rakennu riittävässä määrin opiskelijoiden todellisen osaamisen arviointiin sektorilta toiselle tai alalta toiselle siirryttäessä”. Aiemmin opitun tunnustamisen järjestelmä on tärkeä keino joustavoittaa jäykkää järjestelmää. Joustavaa ja nopeasti reagoivaa koulutusjärjestelmää tarvitaan myös silloin, kun henkilö vaihtaa ammattia työuran aikana tai tarvitsee työelämän edellyttämän ammattipätevyyden ajantasaistamista.

Koulutuksen tasa-arvotavoitteen saavuttaminen edellyttää myös aikuisopiskelijan sosiaalisen aseman selvittämistä, mm. työttömänä opiskelun edellytysten parantamista. Koulutuksellista tasa-arvoa turvaamaan luodun avoimen yliopisto-opetuksen asema ja rahoitus tulee turvata myös tulevaisuudessa.

Helsingissä 20.12.2007

Kari Seppälä
Puheenjohtaja

Hanna-Riikka Myllymäki
Pääsihteeri